

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Національного університету
цивільного захисту України

Ігор ТОЛОК
2025 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Дмитренка Руслана Миколайовича «Державне регулювання трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі України» для здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління зі спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління

Науковий рівень дисертації Дмитренка Руслана Миколайовича «Державне регулювання трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі України» відповідає діючим вимогам до атестації здобувачів ступеня доктора наук, а саме «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою КМУ від 17.11.2021 р. № 1197, а також науковому паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління.

Дисертація Дмитренка Руслана Миколайовича «Державне регулювання трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі України» є кваліфікаційною науковою працею, виконаною особисто здобувачем, характеризується єдністю змісту, має встановлену вимогами структуру: анотацію, вступ, п'ять розділів, висновки, список використаних джерел, додатки, та містить наукові положення, що мають новизну і значущість у галузі державного управління, зокрема у напрямі вдосконалення механізмів формування та реалізації державної гендерної політики в умовах європейської інтеграції.

Актуальність теми дослідження. Аграрний сектор України, який історично був і залишається одним з ключових драйверів економічного розвитку та забезпечення продовольчої безпеки, нині переживає період глибоких і системних трансформацій. Ці зміни зумовлені як глобальними тенденціями, так і внутрішніми, специфічними для України чинниками, які вимагають глибокого осмислення та ефективних регуляторних підходів.

Насамперед, варто відзначити глобальний контекст. Світова економіка стикається з безпрецедентними викликами, такими як зміни клімату, зростання населення Землі, що спричиняє збільшення попиту на продовольство, а також обмеженість природних ресурсів. У цих умовах аграрний бізнес у всьому світі проходить через процеси декарбонізації, цифровізації та пошуку нових, більш сталих моделей виробництва. Україна, з її колосальним аграрним потенціалом, не може залишатися осторонь цих процесів. Вона покликана відігравати все більшу роль у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки, що вимагає постійного вдосконалення її аграрного сектору та ефективного державного регулювання, яке б сприяло його модернізації та адаптації до європейських стандартів.

Підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом поставило перед українськими аграріями завдання гармонізації національного законодавства, стандартів якості та безпеки продукції з європейськими нормами. Це вимагає не лише технічної відповідності, але й фундаментальних змін у бізнес-процесах, логістиці, управлінні якістю та маркетингу. Державне регулювання у цьому контексті має бути спрямоване на створення сприятливих умов для адаптації українського аграрного бізнесу до вимог ЄС, підвищення його конкурентоспроможності на європейських ринках та залучення інвестицій, необхідних для цих трансформацій.

Особливої гостроти актуальність теми набуває в умовах повномасштабної військової агресії Російської Федерації проти України. Війна завдала нищівних ударів по аграрному сектору: зруйновано інфраструктуру, заміновано землі, порушено логістичні ланцюги, знищено

техніку та елеватори, втрачено значну частину сільськогосподарських угідь на окупованих територіях. У цих екстремальних умовах державне регулювання стає життєво необхідним для забезпечення безперебійного функціонування аграрного виробництва, мінімізації втрат, підтримки сільгоспвиробників та, що найважливіше, планування та реалізації заходів з післявоєнної відбудови. Це вимагає розробки нових, гнучких та адаптивних механізмів державного впливу, спрямованих на відновлення потенціалу галузі, залучення фінансових ресурсів та створення нових можливостей для розвитку.

Актуальність дослідження посилюється і потребою в оптимізації та еволюції державної аграрної політики. Україна пройшла складний шлях трансформації від планової до ринкової економіки, який супроводжувався постійним пошуком ефективних моделей державного регулювання аграрного сектору. Втім, існуючі механізми не завжди повною мірою відповідають сучасним викликам та потребам аграрного бізнесу. Необхідне вдосконалення державної підтримки, перегляд податкової політики, подальша реформа земельних відносин, розвиток логістичної та іншої інфраструктури, а також посилення інституційної спроможності органів державного управління. Дослідження цих аспектів є критично важливим для формування сучасної, ефективної та адаптивної моделі державного регулювання, яка сприятиме сталому розвитку аграрного бізнесу та забезпеченню продовольчої безпеки України.

Отже, комплексне дослідження питань державного регулювання трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі України є надзвичайно актуальним завданням, що має глибоке теоретичне та значне практичне значення для розробки та реалізації стратегічних рішень, спрямованих на відбудову аграрного сектору та забезпечення його сталого розвитку.

Дослідження державного регулювання трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі України широко висвітлюються у працях багатьох зарубіжних науковців. Серед яких: Csaki S. (Угорщина) та Vranken L. (Бельгія), які фокусуються на аналізі процесів аграрної трансформації в

країнах Центральної та Східної Європи; Swinbank A. та Davidova S. (Великобританія), які вивчають вплив Спільної аграрної політики ЄС на розвиток агробізнесу країн-членів ЄС та країн-претендентів на вступ до ЄС; Swinnen J., Spielman D. та Ragasa C. (IFPRI), які надають значної уваги інноваціям, сталому розвитку та ролі держави у стимулюванні цих процесів у світовому масштабі, включаючи їхню актуальність для України. Більш широко контекст перехідних економік досліджується такими вченими як Sachs J. та Rodrik D., чії праці хоч і не завжди прямо стосуються аграрного сектору, проте дають важливі теоретичні рамки для розуміння ролі державного регулювання в системних трансформаціях.

Серед вітчизняних вчених, які зробили вагомий внесок у дослідження цієї проблематики, варто відзначити таких науковців як П. Саблук, В. Геєць, Г. Калетнік, Ю. Лупенко, Н. Левченко, П. Гайдуцький, Г. Андрійчук, В. Юрчишин та інші. Але в сучасних умовах трансформаційних змін та широкомасштабного вторгнення РФ на територію України, виникає необхідність глибшого дослідження механізмів державного регулювання трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі України, зокрема процесів: декарбонізації; цифровізації; диверсифікації; модернізації майнових та земельних відносин; розробки та впровадження ефективних інструментів державної підтримки, спрямованих на відновлення та розвиток зруйнованих війною аграрних підприємств та територій; формування сприятливого середовища для залучення ESG-інвестування; розвитку логістичної інфраструктури та диверсифікації експортних маршрутів; самоенергозабезпечення, зростання екологічного виробництва та екологічної свідомості та ін.

Потреба в теоретичному, методологічному та практичному вирішенні окреслених завдань підтверджує актуальність дисертаційної роботи, її важливість, наукову новизну, зумовлює мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження, апробацію і практичне впровадження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження проведено в межах науково-дослідної

роботи, яка виконувалась навчально-науково-виробничим центром Національного університету цивільного захисту України за темою: «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства» (державний реєстраційний номер 0118U01007). Роль автора полягає в удосконаленні нормативно-правових, економічних, організаційних механізмів державного регулювання трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі України.

Мета й проблеми дослідження. Метою дисертаційного дослідження є обґрунтування теоретичних і методологічних засад, розробка науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів державного регулювання трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі України.

Відповідно до мети визначено наступні завдання дисертаційного дослідження:

- уточнити теоретичні підходи та категорійний апарат з державного регулювання трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі України;
- здійснити компаративний аналіз сучасного інструментарію державного регулювання трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі у світовій та вітчизняній практиці;
- розглянути методичні підходи до оцінки впливу багатofункціональності державного регулювання на трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі;
- здійснити оцінювання впливу ринкового реформування аграрних відносин на трансформації в організації аграрного бізнесу;
- встановити вплив трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі на ефективність використання виробничого, інфраструктурного та поселенського потенціалу сільських територій;
- визначити концепцію ініціативного вдосконалення інституційної структури управління в аграрному бізнесі через децентралізацію та розвиток саморегульованої діяльності аграрних товаровиробників;

- здійснити діагностику визначальних засад трансформаційних перетворень земельно-майнових відносин в аграрному бізнесі;
- розглянути зміни в природно-господарській системі як наслідок трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі;
- удосконалити інструментарій державного регулювання трансформаційних перетворень аграрного бізнесу у контексті світових вимог до підвищення якості продукції та безпечності продовольства;
- модифікувати механізми стимулювання розвитку розподіленої генерації та самоенергозабезпечення;
- розвинути підходи до регулювання трансформаційних перетворень на аграрному продовольчому ринку.

Об’єкт дослідження – процес державного регулювання трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі України.

Предмет дослідження – механізми державного регулювання трансформаційних змін в аграрному бізнесі України.

Методи дослідження. Теоретичною базою дослідження стали праці українських і зарубіжних учених, наукові дослідження в галузі державного управління, законодавчі та нормативно-правові акти, що встановлюють правові й організаційні засади суспільних відносин у системі державного регулювання розвитку трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі України.

У роботі відповідно до поставлених завдань використано такі методи дослідження, як синтез, аналіз, наукова абстракція - при уточненні категоріально-понятійного апарату дослідження; порівняльний і статистичний аналіз, логічне узагальнення та групування – при типізації форм і моделей аграрного сектора, а також оцінюванні ефективності їх застосування в зарубіжних країнах та Україні; системно-структурний аналіз – при розробці концептуальних засад розвитку аграрного бізнесу в умовах трансформаційних змін; оперціоналізації – при виокремленні факторів впливу на гальмування процесу декарбонізації; декаплінг-аналізу – при визначенні

ефективності інструментарію державного регулювання щодо ESG-інвестування; мультикритеріального аналізу – при визначенні новітніх критеріїв оцінювання дієвості механізмів регулювання трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі; бенчмаркінгу – при порівнянні механізмів державного регулювання трансформаційних змін в Україні та країнах ЄС; сценарного прогнозування – при розробці сценаріїв впливу трансформаційних перетворень на розвиток агробізнесу; концептуалізації – при розробці Концепції інтелектуалізації аграрного бізнесу; управління змінами – при розробці Стратегії розвитку «розумного агробізнесу»; монографічний – при викладенні результатів дослідження; абстрактно-логічний – для узагальнення й формулювання висновків, графічний – при візуалізації результатів дослідження.

Інформаційно-фактологічною базою дослідження є закони України, укази Президента України, нормативні акти Кабінету Міністрів України; аналітичні матеріали Міністерства аграрної політики та продовольства України; звітно-аналітична інформація Державної служби статистики України; аналітичні огляди Світового банку, Європейського інвестиційного банку та інших міжнародних фінансових організацій; результати наукових досліджень із питань державного регулювання розвитку аграрного сектора України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні наукового завдання розвитку теоретико-методологічних засад, методичних і науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів державного регулювання розвитку аграрного сектора України.

Найбільш вагомими науковими результатами дисертаційного дослідження є такі:

у перше:

— комплексно обґрунтовано концептуальну модель державного регулювання, яка інтегрує економічні стимули, інституційні інструменти та інформаційно-аналітичне забезпечення для стимулювання впровадження

низьковуглецевих технологій, розвитку біоенергетики та практик сталого землеробства. Ця модель враховує специфіку воєнних та повоєнних викликів, євроінтеграційні зобов'язання України, а також потенціал аграрного сектору як поглинача парникових газів, пропонуючи шляхи мінімізації вуглецевого сліду аграрного виробництва задля посилення його конкурентоспроможності та продовольчої безпеки;

— запропоновано концептуальну модель державного регулювання, яка базується на системно-інституційному підході та передбачає інтеграцію цифрових платформ, нормативно-правових стимулів й програм підтримки для прискорення впровадження smart-технологій, розвитку точного землеробства та автоматизованих систем управління в агробізнесі. Ця модель враховує специфіку викликів воєнного часу та євроінтеграційні зобов'язання України щодо скорочення вуглецевого сліду аграрного виробництва;

— розроблено рекомендації щодо побудови системи державного регулювання інтелектуалізації аграрного бізнесу, що базується на інноваційно-технологічному підході, який передбачає запровадження інструментів підтримки впровадження систем штучного інтелекту, машинного навчання, аналізу великих даних та робототехніки в аграрному виробництві, стимули для розвитку «розумних ферм» та автоматизованих комплексів, а також програми розвитку цифрових компетенцій та безперервної освіти для фахівців галузі. Запропонована система враховує виклики воєнного часу (дефіцит кадрів, необхідність оптимізації ресурсів), євроінтеграційні зобов'язання України та потребу у підвищенні продуктивності, адаптивності та конкурентоспроможності аграрного сектору на засадах «зеленої» трансформації.

удосконалено:

- теоретико-методологічні засади та розроблено практичні рекомендації щодо механізмів державного регулювання трансформаційних перетворень, спрямованих на диверсифікацію аграрного виробництва через розвиток виробництва біометану в Україні. Запропоновано концептуальну модель

державного впливу, яка базується на інституційному підході. Ця модель інтегрує стимули для використання аграрних відходів, податкові преференції, механізми підтримки інвестицій у біогазові комплекси та нормативно-правове забезпечення для інтеграції біометану в енергетичну систему країни, враховує виклики воєнного часу, євроінтеграційні зобов'язання України та потенціал аграрного сектору як джерела відновлюваної енергії, що сприятиме підвищенню енергетичної незалежності, екологічній безпеці та створенню додаткової вартості в агробізнесі;

- механізм державного регулювання трансформаційних перетворень виробничого потенціалу аграрного сектору за відновлювально-інноваційним підходом, що передбачає інтеграцію інструментів підтримки інвестицій у модернізацію матеріально-технічної бази, стимули для впровадження новітніх технологій (точне землеробство, біотехнології), а також програми розвитку кадрового потенціалу та підтримки науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР). Запропонований механізм враховує виклики воєнного часу (руйнування інфраструктури, втрату ресурсів) та потребу у забезпеченні продовольчої безпеки та економічного зростання;

- інструментарій державного регулювання трансформаційних перетворень поселенського потенціалу сільських територій аграрного сектору, що базується на соціально-економічному підході, який передбачає запровадження інструментів підтримки інфраструктурного розвитку (дороги, зв'язок, соціальні послуги), стимули для залучення інвестицій у сільську економіку (окрім суто аграрної), а також програми підтримки людського капіталу (освіта, медицина, культура) та реінтеграції вимушених переселенців. Запропонований інструментарій спрямований на створення привабливих умов для життя та роботи на селі, що є запорукою відбудови аграрного сектору та забезпечення продовольчої безпеки;

- інструментарій державного регулювання майнових відносин, створений за правово-економічним підходом, який спираючись на нормативно-правове забезпечення (удосконалення прав власності та

користування, механізми компенсації за пошкоджене та втрачене майно), цифрові інструменти (електронні реєстри майнових прав, платформи для обліку збитків), а також програми підтримки (фінансові механізми відновлення, страхування ризиків), спрямований на забезпечення ефективного захисту та відновлення аграрних активів;

- напрями державного регулювання, спрямований на подолання «кадрового голоду», сформований за програмно-цільовим підходом, який на відміну від існуючого, передбачає формування ефективної системи професійної освіти та підготовки (перегляд освітніх програм, розвиток дуальної освіти), створення стимулів для залучення та утримання кваліфікованих кадрів (пільгове кредитування, забезпечення житлом, соціальні гарантії), а також використання цифрових платформ для рекрутингу та оптимізації трудових ресурсів, що є запорукою відновлення та сталого розвитку аграрного сектору;

дістали подальшого розвитку:

- трактування за системно-динамічним підходом поняття «державне регулювання трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі» шляхом його конкретизації та розширення змістовних меж з урахуванням сучасних викликів, як координація дій, спрямованих на сукупність якісних змін у структурно-функціональних елементах аграрного бізнесу задля забезпечення його адаптації, стійкості та подальшого розвитку в умовах кризових явищ (включаючи воєнні дії), інтеграційних процесів та глобальних трендів (цифровізація, декарбонізація, диверсифікація), з метою підвищення продовольчої безпеки та економічного потенціалу країни;

- концептуальну модель державної підтримки здійснення заходів з розмінування сільськогосподарських угідь, яка базується на програмно-цільовому підході, передбачаючи фінансові стимули (компенсації, гранти), юридичне та організаційне забезпечення (створення реєстрів, спрощення процедур, залучення операторів), а також міжнародну співпрацю для прискорення очищення земель від вибухонебезпечних предметів.

Запропонована модель враховує безпрецедентні виклики широкомасштабної військової агресії та необхідність оперативного відновлення аграрного виробництва на деокупованих територіях;

- інструментарій державного регулювання земельних відносин за просторово-орієнтованого підходу, який передбачає інтеграцію нормативно-правового забезпечення (вдосконалення ринку землі, оренди, формування земельних банків), цифрових технологій (електронні реєстри, ГІС-технології), а також програми підтримки (доступ до фінансів, консультації) для ефективного управління земельними ресурсами та забезпечення продовольчої безпеки;

- механізм державного регулювання трансформаційних перетворень, спрямованих на посилення позицій України на світовому конкурентному ринку продовольства завдяки експортно-орієнтованого підходу, який передбачає підтримку експортної діяльності (просування брендів, участь у міжнародних виставках), стимули для розвитку глибокої переробки та виробництва продукції з високою доданою вартістю, а також програми розвитку логістичної інфраструктури та міжнародної сертифікації, що забезпечить підвищення конкурентоспроможності української аграрної продукції та гарантуванні її присутності на ключових світових ринках;

функції державного регулювання трансформаційних перетворень з імплементації європейських стандартів щодо сільськогосподарської продукції, що спирається на адаптивно-гармонізаційний підхід, який майстерно поєднує нормативно-правову конвергенцію, що передбачає приведення українського законодавства у відповідність до норм ЄС у сферах якості, безпечності та маркування продукції, із заходами державної підтримки, що включають технічну модернізацію виробництва, розвиток лабораторної інфраструктури та сертифікацію за міжнародними стандартами.

Практичне значення одержаних результатів. Основні ідеї та висновки дослідження доведено до конкретних положень, методик і рекомендацій. Вони можуть бути використані у практичній діяльності органами державного

управління на національному й регіональному рівнях, підприємствами, громадськими організаціями.

Практичне значення одержаних результатів забезпечується їх використанням у діяльності Міністерства аграрної політики та продовольства України під час розроблення інституційного механізму державного регулювання розвитку аграрного сектора, який на відміну від раніше існуючого базується на формуванні політики роздержавлення аграрного сектора і трансформації відносин власності (довідка від 13.07.2024 № 38-11-16/17105). Пропозиції щодо підходів до формування моделі реалізації державного регулювання розвитку аграрного сектора використані Київською міською державною адміністрацією у процесі реалізації міських цільових програм з розбудови міста у 2019-2022 роках (довідка від 28.12.2024 № 064-5360). Кіровоградською обласною державною адміністрацією використано пропозиції щодо формування організаційно-інституційного механізму державного ціноутворення на продукцію аграрного сектору (довідка від 20.07.2024 № 22-29/553/03).

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Публікації у закордонних наукових виданнях за фахом, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus

1. Andriushchenko, K., Datsii, O., Lavruk, O., Dmytrenko, R., Kutashev, I., Vinichenko I., Mishchenko, D., Kakhovych, Y., Pivovarov, K., & Ortina, G. (2021). Development of a matrix of food industry capacity for making management decisions in the formation of sustainable development of agroecosystems . Eastern-European Journal of Enterprise Technologies, 2(13 (110), 16–27. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2021.227805> (SCOPUS) *Особистий внесок: визначено вплив управлінських рішень на формуванні сталого розвитку агробізнесу.*

2. Datsii, O., Levchenko, N., Shyshkanova, G., Dmytrenko, R., & Abuselidze, G. (2021). State Decoupling Audit of Low-Carbon Agricultural Production. *Rural Sustainability Research*, Volume 45 Issue (340) pp. 94-112. <https://doi.org/10.2478/plua-2021-0011> (SCOPUS) *Особистий внесок: запропоновано авторські економіко-математичні моделі оцінювання за дероздільним підходом впливу галузей рослинництва та тваринництва на забруднення довкілля.*

3. Dvigun, A., Datsii, O., Levchenko, N., Shyshkanova, G., & Dmytrenko, R. (2022). Rational Use of Fresh Water as a Guarantee of Agribusiness Development in the Context of the Exacerbated Climate Crisis. *Science and Innovation*, 18(2), 85–99. <https://doi.org/10.15407/scine18.02.085> (SCOPUS) *Особистий внесок: визначено пріоритетні вектори адаптації агробізнесу до зміни клімату в регіонах степової зони України.*

Статті у наукових фахових виданнях

4. Дмитренко Р.М. Вектори державного регулювання створення «зелених» робочих місць в процесі трансформаційних перетворень з «озеленення» аграрного бізнесу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 12. С. 118 – 122.

5. Дмитренко Р.М. Державне регулювання явища декаплінгу в процесі трансформаційних перетворень з «озеленення» аграрного бізнесу. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 1 (24). С. 23-28.

6. Дмитренко Р. М. Модифікація методики нормативної грошової оцінки земель як забезпечення функціонування ринку земель сільськогосподарського призначення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 8. С. 127–132.

7. Дмитренко Р. М. Портфоліо системи державного регулювання розвитку агробізнесу в умовах трансформації до низьковуглецевої економіки. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 4. – URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=2042>

8. Дмитренко Р.М. Формування державної політики зі створення

«кліматично розумного» агробізнесу як каталізатора перетворень агропродовольчої системи та сільських територій. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 2. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/3001/3037>

9. Дмитренко Р.М. Державне регулювання процесу декарбонізації агробізнесу в умовах трансформації України до низьковуглецевої моделі економіки. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 6. С. 234-240.

10. Дмитренко Р.М. Ефективна взаємодія владних структур та суб'єктів малого та середнього аграрного бізнесу. Розвиток міста. 2024. Вип. 3 (03). С. 18-22.

11. Дмитренко Р.М. Передумови державного регулювання економіки та формування політики розвитку агробізнесу. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 21. С. 201-207.

12. Дмитренко Р.М. Напрями реалізації стратегії державної підтримки аграрного бізнесу. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 11. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/5038/5082>

13. Дмитренко Р.М. Зарубіжний досвід формування політики розвитку аграрного бізнесу. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 12. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/5261/5312>

14. Дмитренко Р.М. Сутнісний зміст державного регулювання розвитку агробізнесу. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління. 2024. № 3 (75). С. 23-28.

15. Дмитренко Р.М. Державні інноваційні механізми розвитку аграрного підприємництва. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2025. № 2. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/5691/5749>

16. Дмитренко Р.М. Особливості державного регулювання аграрного бізнесу. Публічне урядування. 2024. № 3 (40). С. 13-17.

17. Дмитренко, Р. М. Цілі та напрями державної підтримки розвитку аграрного бізнесу. Публічне урядування. 2024. № 4 (41). С. 27-33.

18. Дмитренко Р.М. Механізм вуглецевого оподаткування

агровиробників в умовах трансформації до низьковуглецевої економіки. Інвестиції: практика та досвід. 2025. № 5. С. 241-249.

19. Дмитренко Р.М. Відтворювальні механізми державного управління реалізацією економічних інтересів суб'єктів аграрного бізнесу. Успіхи і досягнення у науці. 2025. № 4 (14). С. 441-453.

20. Дмитренко Р.М. Підходи до розвитку програмно-цільового управління аграрним бізнесом. Наукові перспективи. 2025. № 4 (58). С. 568-579.

21. Дмитренко Р.М. Державне регулювання аграрного бізнесу в сучасних умовах господарювання. Суспільство та національні інтереси. 2025. № 5 (13). С. 491-501.

Інші видання

22. Дмитренко Р.М. Державно-приватне партнерство як форма реалізації державної політики розвитку аграрного бізнесу. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Юридичні науки, 2024. № 3 (71). С. 18-22.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

23. Дмитренко Р.М. Фінансова підтримка як важлива складова державного регулювання розвитку аграрної сфери економіки // Сучасні проблеми енергоресурсозбереження в будівництві, містобудуванні, та житлово-комунальному господарстві : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих учених 6-8 листопада 2018 р. Запоріжжя: ЗНТУ, 2018. - С. 240-242.

24. Дмитренко Р.М. Прогнозування структурних зрушень в аграрному бізнесі. Перспективні напрями та інноваційні досягнення аграрної науки: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої 145-річчю від заснування кафедри ботаніки та захисту рослин, 24 травня 2019 р. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2019. С. 273-276.

25. Дмитренко Р.М. Державне регулювання передачі земель сільськогосподарського призначення об'єднаним територіальним громадам.

Публічне управління в системі координат: демократія, децентралізація, місцеве самоврядування: тези доповідей Всеукраїнської науковопрактичної конференції (Мелітополь 18 жовтня 2019 р.) / відп. ред. Ортіна Г.В. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. С. 169-171.

26. Дмитренко Р.М. Державне регулювання розвитку аграрного бізнесу в умовах інвайронменталізації економіки. Економіко-управлінські аспекти трансформації та інноваційного розвитку галузевих і регіональних суспільних систем в сучасних умовах: 2020 рік: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 28- 29 квітня 2020 р. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2020. С. 31-33.

27. Дмитренко Р.М. Державне регулювання грошової оцінки сільськогосподарських угідь в період становлення ринку земель. Міжнародна науково-практична конференція «Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності»: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 14-15 травня 2020 року. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2020. С. 43-46.

28. Дмитренко Р.М. Державне регулювання збалансованого еколого-економічного розвитку аграрного бізнесу в контексті змін клімату. // Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи : матеріали X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 30-31 жовтня 2019 р. : В 3 т. – Том 3. – Дніпро : Видавничополіграфічний центр «Гарант СВ», 2019. С.98-100.

29. Дмитренко Р.М. Рентне регулювання використання агробізнесом прісної води в умовах децентралізації. Інструменти і практики публічного управління в контексті децентралізації: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю. 23 червня 2020. Житомир: ЖНАЕУ. С. 132-134.

30. Дмитренко Р.М. Вектори модифікації рентного регулювання використання агробізнесом підземних вод. Актуальні проблеми розвитку фінансової системи України в умовах інтеграційних та глобалізаційних

процесів: збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Херсон, 22 червня 2020 р.). Херсон : ХНТУ, 2020. С. 63-65.

31. Дмитренко Р.М. Зарубіжний досвід надання публічних послуг. Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи : матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 29-30 жовтня 2020 р. : В 2 т. - Том 2. - Дніпро : Видавничо-поліграфічний центр «Гарант СВ», 2020. – С. 92-94.

32. Дмитренко Р.М. Диференційований підхід до оподаткування суб'єктів аграрного бізнесу в умовах трансформаційних перетворень // Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 14-15 травня 2020 р. – Дніпро : ННІЕ, 2020. С.104-105.

33. Дмитренко Р.М. Еволюція методик грошової оцінки земель з трансформаційними змінами в економіці. Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи : матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 29-30 жовтня 2020 р. : В 2 т. – Том 2. – Дніпро : Видавничо-поліграфічний центр «Гарант СВ», 2020. С.58-60.

34. Дмитренко Р.М. Державна політика зрошення — запорука забезпечення сталого екозбалансованого розвитку землеробства. Всеукраїнська науково-практична конференція за міжнародною участю “Сучасні тенденції та суперечності розвитку світової економіки та бізнесу”: збірник матеріалів конференції, м. Київ, 25 січня 2022 р. / ред. кол.: І. А.Семенець-Орлова (гол. ред.), І. І.Каліна (заст. гол. ред), Ю. В. Мазур (упоряд. і відп. ред.) та ін. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2022. С. 249-252.

35. Дмитренко Р.М. Модифікація державної політики захисту вітчизняних аграріїв від жорсткої експансії іноземного бізнесу. Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021

року / За заг. редакцією проф. Ткаченко А.М. – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2021. С. 244-246.

36. Дмитренко Р.М. Державне регулювання земельних відносин та водокористування в агробізнесі через створення державного водного фонду. Теоретичні та практичні питання аграрної науки : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 18 травня 2022 р. : у 2 ч. / за заг. ред. А. С. Кобця. Дніпро, 2022. Ч. 2. С. 102-104.

37. Дмитренко Р.М. Створення умов забезпечення трансформації агробізнесу до низьковуглецевого виробництва. Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності: матеріали III-ої Міжнародної науково-практичної конференції, Запоріжжя, 11-12 травня 2022 року. Електрон. дані. - Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. С. 217-219.

38. Sobirov, B., Yekimov, S., Sitkovska, A., Iushchenko, L., Dmytrenko, R. (2022) Using Digital Ecosystems in Agriculture. Lecture Notes in Networks and Systems, vol. 474, pp. 171-176. DOI: 10.1007/978-3-031-05778-6_18 *Особистий внесок: визначено напрями використання екосистем в агробізнесі.*

39. Leonidov, I., Yekimov, S., Iushchenko, L., Dmytrenko, R., Sitkovska, A. The Role of Proper Assessment of Agricultural Land to Improve the Efficiency of Its Use. Lecture Notes in Networks and Systems, 2023, 574 LNNS, pp. 1495–1500. DOI:10.1007/978-3-031-21432-5_159 *Особистий внесок: визначено напрями використання сільськогосподарських угідь.*

40. Дмитренко Р.М. Державна політика адаптації агробізнесу до кліматичних змін. II Міжнародна науково-практична конференція “Інноваційні методи управління економікою в умовах цифровізації бізнесу”: зб. матеріалів конференції (м. Київ, 10 жовтня 2024 р.) / ред. кол.: І. А.Семенець-Орлова (гол. ред.), І. І.Каліна (заст. гол. ред.), Ю. В. Мазур (упоряд. і відп. ред.) та ін. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2024. С. 167-169.

Усі результати, які винесено автором на захист, отримані самостійно і містяться в опублікованих роботах. У роботах, опублікованих у співавторстві, використані тільки ті ідеї, положення та розрахунки, які є результатом особистих наукових пошуків. Особистий внесок дисертанта у колективні наукові роботи конкретизовано у списку праць здобувача, наведеному вище.

Запропоновано офіційних опонентів, які є провідними фахівцями із заявленої спеціальності та тематики дисертаційної роботи:

Дацій Надія Василівна, доктор наук з державного управління, професор, Поліський національний університет, професор кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління;

Драган Ірина Василівна, доктор наук з державного управління, старший науковий співробітник, Університет трансформації майбутнього, професор кафедри менеджменту;

Васильєва Леся Миколаївна, доктор наук з державного управління, професор, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, професор кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою.

Загальний висновок. За актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованості, теоретичного та практичного значення здобутих результатів дисертаційна робота Дмитренка Руслана Миколайовича «Державне регулювання трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі України» відповідає спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління та вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук, а саме вимогам пунктів 7, 8, 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою КМУ від 17.11.2021 р. № 1197.

Автор роботи, Дмитренко Руслан Миколайович, може бути представлений до публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації на здобуття ступеня доктора наук за спеціальності 25.00.02 – механізми

державного управління.

Рекомендувати дисертацію Дмитренка Руслана Миколайовича «Державне регулювання трансформаційних перетворень в аграрному бізнесі України» за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління спеціалізований вченій раді для попереднього розгляду і захисту.

Рецензенти:

Доктор наук з державного управління, професор

Доктор наук з державного управління, професор

Доктор наук з державного управління, с.д.

The image shows three handwritten signatures in blue ink. The top signature is the most legible and appears to be 'S. Maistro'. The middle signature is more stylized and difficult to read. The bottom signature is also stylized and appears to be 'N. Leonenko'.

Сергій МАЙСТРО

Олексій КРЮКОВ

Неллі ЛЕОНЕНКО